

۲۰۱۹/۰۴/۰۵

دوچمی ویلی

آیا نایتو له بحرانونو سره مخامخ ده؟

۷۰ کاله ترمخه د اروپا او شمالي امریکا دولسو هیوادونو نایتو جوړه کړه. خو نن یې په اړه په تیره بیا ولسمشر دونالد ترمپ شکونه څرگندوي چې آیا د تاریخ دا تر ټولو کامیاب پوځي ائتلاف به راتلونکی ولري او که نه؟ د نایتو یوه پخواني په خټه بریتانوي عمومي منشي لورد هاستنګز اسمای، یو وار په یوه غیر رسمي غونډه کې ویلي ول چې نایتو په دې موخه په اروپا کې ده چې «روسان دباندي، امریکایان د ننه او آلمانان کښته وساتل شي.» په دې سره نوموړي د لومړیو کلونو هغه نظر چې ډېر خپور وو، بیان کړ: هغه وخت له دویمې نړیوالې جګړې څخه چې آلمان پیل کړې وه، ډېر وخت نه وو تیر شوی، روسیې د آلمان د ختیځ په ګډون د اروپا ټولې شرفي برخې کنترولولې او امریکایان په دې فکر کې ول چې آیا اروپا یو ځل بیا ځانته پریږدي او په دې توګه یې احتمالاً د روسیې لا زیات نفوذ ته پریږدي او که څنګه؟

خو آلمان ډېره موده «کښته ونه ساتل» شو، لږ تر لږه لویدیځه برخه یې: د آلمان فدرالي جمهوریت ډېر ژر دومره باور په لاس راوړ چې په ۱۹۵۵م کال د نایتو غړی شي، په داسې حال کې د آلمان دیموکراتیک جمهوریت یا «ډي ډي آر» د «وارسا تړون» چې روسیې پکښې ډېر نفوذ لاره، برخه شو.

آلمان په ۱۹۵۵م کال کې په نایتو کې شامل شو. دغه سړې جګړې کابو ۴۰ کاله دوام وکړ. وضعیت ترنګلي خو با ثباته وو. په ۱۹۸۸م کال کې له پخواني شوروي اتحاد سره د بې وسلې کولو د خبرو اترو پس منظر پر وړاندې د امریکا پخواني ولسمشر رونالد ریګن ته دا مهمه وه چې ټینګار وکړي چې واشنگتن تل د اروپایانو ګټې په نظر کې لري: هغه وویل: «زما له پاره په لومړي قدم کې د شمالي امریکا او اروپا ترمنځ د یوه سالم او قوي مشارکت ساتل ډېر مهم دي. مور به هیڅکله د دې مشارکت ګټې له روسیې سره د یوه تړون قرباني نه کړو.»

نوي بحرانونه

په ۱۹۸۹ او ۱۹۹۰م کلونو کې وضعیت بیخي بدل شو. کمونیزم له منځه ولاړ او شوروي اتحاد مات شو. د دویمې نړیوالې جګړې ګټونکو د نایتو د غړي په توګه د آلمان بیرته یوځای کیدل ومنل. د سترې اروپا رامنځته کیدل په دې معنا ول چې د څو کلونو په اوږدو کې د «وارسا تړون» زیاتره پخواني دولتونه لکه پولنډ، رومانيا، او یا بالتیک هېوادونه په نایتو کې شامل شول.

خو اوس مهال سړې جګړې ته ورته یو وضعیت رامنځته شوی دی. روسیه په نایتو کې د اروپا د ختیځو هیوادونو د شاملیدو او هلته یې د فعالیتونو له امله په اندیښنه کې ده او ځان په وسلو سنبالوي. دا کار د نایتو د لمن د پراخیدو

مخې ته خنډ دی. گرجستان او اوکراین دمگری په اروپا کې د شاملیدو په اړه ډېر هيله مند باید نه وي، ځکه ناتو نه غواړي چې نوي بحرانونه کور ته راوړي.

بحرانونه، چې ناتو یې لا دمخه هم لري. دغه ائتلاف له ۱۹۹۰مې لسيزې راهيسې هغه کرکیچ ځپلو سیمو ته هم پښه اوږده کړې ده چې له ائتلافه دباندې دي. په آلمان کې دا کار د سختو بحثونو سبب وگرځید، خو دمگری آلمان په یو شمیر بهرنیو ماموریتونو لکه په افغانستان او بالکان کې پراخه ونډه لري.

په افغانستان کې د ناتو په چوکاټ کې د آلمان عسکر

په خپل اويا کلن تاریخ کې دا ائتلاف له یوازې یوې داسې قضیې سره مخامخ شوی چې ټولو غړو هیوادونو د یوه داسې هیواد په شریکه توګه دفاع ته ور ودانګل چې د یوه بل هیواد له خوا تر برید لاندې نیول شوی وو. دا په امریکا متحده ایالاتو کې د ۲۰۰۱م کال د سپتمبر د ۱۱ پېښې وې. خو د دې پر پایلو داسې یو شدید بحث رامنځته شو چې ناتو یې څو کاله سره ویشتلې وه.

له ترمپ سره هر څه بدل شول

دوه کاله تر مخه ولسمشر دونالد ترمپ واک ته تر رسیدو راهيسې ناتو یو وار بیا تر فشار لاندې ده. ترمپ په کراتو کراتو د ناتو هدف یا معنا او د ډله ایز مسئولیت مکلفیت تر پوښتنې لاندې راوستی. په ۲۰۱۸م کال کې هغه دا پوښتنه مطرح کړه چې ولې امریکا باید د مونتنګرو په شان یوه کوچني هیواده دفاع وکړي او د «دریمې نړیوالې جګړې» خطر رامنځته کړي.

ترمپ په تیره بیا پر آلمان تل دا تور لګوي چې په دفاعي بودجه کې یې ونډه کمه ده.

